

Гуменюк В.В.

ЗВО «Університет економіки та права «КРОК»

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДАЛЕКОСХІДНОЇ РЕСПУБЛІКИ У ПРОЦЕСІ ЇЇ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Метою роботи є уточнення відомих раніш, але недостатньо досліджених, виявлення нових фактів, поглиблення вивчення знань про Зелений Клин, аналіз реального стану предмета дослідження. Методика включає аналіз теоретичної та джерельної бази з подальшим узагальненням і формулюванням відповідних висновків та рекомендацій. З огляду на міждисциплінарність проблеми, в роботі використано комплекс загальнонаукових, спеціально-юридичних, спеціально-історичних та філософських методів і підходів, а також принципів об'єктивності, історизму, системності і всебічності. В процесі дослідження визначено, що у діяльності зі створення українських національних військових формувань на Далекому Сході у період 1917–1922 роках можна виділити два етапи, а саме: перший етап у період з 1917 року до початку 1918 року та другий етап у період з другої половини 1918 року до початку 1920 року. В процесі дослідження встановлено, що неабияк актуалізують дослідження та висвітлення питання державотворення Українського народу минулого століття на тлі подій, які відбулися з 2014 року, а саме: анексія Автономної Республіки Крим, військове вторгнення на Східну Україну, а також повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 року на сучасну суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову державу України, що є прикладами (р)осійських експансіоністських амбіцій та імперіалістичної політики. Результати дослідження може бути використано центральними, регіональними та місцевими органами державної влади у формуванні діаспоральної політики під час вирішення культурних, мовних, юридичних та освітніх потреб, а також у розробленні програм історичного розвитку Українського народу в середовищі української діаспори та на території сучасної України.

Ключові слова: Національне державотворення, конституціоналізм, Український Далекий Схід, територія, функції, інституції, громадянське суспільство, державно-правова основа, нормативно-правові акти, українська військова та законодавча діяльність.

Постановка проблеми. Враховуючи події, які відбулися з 2014 року, а саме: анексія Автономної Республіки Крим, військове вторгнення на Східну Україну, а також повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 року на сучасну суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову державу України, проблемою є ознаки (р)осійських експансіоністських амбіцій та імперіалістичної політики. Відтак необхідно актуалізувати дослідження та висвітлення питання державотворення Українського народу минулого століття, який наразі стає на захист демократичних цінностей, європейського шляху розвитку, територіальної цілісності та державного суверенітету України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню знань про Українську Далекосхідну Республіку (іншими словами «Зелений

Клин») та феномен українського національно-визвольного руху, що існував на Далекому Сході у 1917–1922 роках та став результатом національної самоорганізації місцевого українського населення, у своїх наукових публікаціях приділяли увагу українські на зарубіжні науковці: І. Багрянний, Ф. Ф. Буссе, П. Беркут, В. Кубійович, В. Кабузан, А. А. Кауфман, В. С. Ілліч-Світич, О. Мицюк, І. І. Шимонович, І. Світ, Т. Олесіюк, А. А. Попок, Ф. Заставний, В. Чорномаз, М. Новицький, І. Нам, П. Ф. Унтербергер, А. А. Меньшиков, М. Марунчак, Т. Француз-Яковець та інші.

Постановка завдання. Вивчення одного з етапів державотворення Української нації, а саме: утворення Української Далекосхідної Республіки, яке тривало з 1917 року до 1922 року.

Виклад основного матеріалу. Український національно-визвольний рух на Далекому Сході

у період 1917–1922 років набув політичного характеру, що виявилось в участі українських організацій у виборах до представницьких органів різного рівня, а також у зусиллях зі створенням українських військових формувань. Бажання до української національної самоорганізації проявляється серед військовослужбовців-українців, розкиданих на всій території колишньої імперії. Одразу після повалення царизму (коли на фронті паралельно з Радами солдатських депутатів при частинах, де служили українці) розпочали виникати Українські військові ради, а в тилу – військові клуби, громади, комітети. Ці українські військові організації першими висунули вимогу українізації армії, яка ґрунтувалася на принципі національно-територіальної автономії України та передбачала реорганізацію армії за національно-територіальним принципом з виділенням військовослужбовців-українців із загально(р)осійських частин в особливі національні підрозділи з подальшим зведенням їх у з'єднання України та прилеглих до неї фронтів – Південно-Західному та Румунському.

Спочатку українізація в армії проводилася явочним порядком під керівництвом місцевих Українських військових рад і комітетів. Український військовий рух став складовою загальнонаціонального українського національно-визвольного руху. Українські мітинги, збори та маніфестації, що проходили на фронті та в тилу гарнізонах, сприяли пробудженню національної самосвідомості як в українських солдатів та офіцерів, так і цивільного населення. Територія Далекого Сходу, що входила до складу Приамурського військового округу, не була у цьому плані винятком. Українці-військовослужбовці з перших днів революції взяли активну участь в організації українського суспільного життя на Далекому Сході. Вони становили значну частину членів місцевих українських громад, де утворювалися особливі військові секції.

Заклики Української Центральної Ради та I Всеукраїнського військового з'їзду, що відбувся 18–21 (5–8) травня 1917 в Києві, до організації українських сил для захисту своєї Батьківщини знайшли неймовірну підтримку. В його роботі взяли участь понад 900 делегатів від усіх фронтів, Балтійського і Чорноморського флотів, які представляли понад 1,5 млн військових українців. До складу президії увійшли: від фронту – С.Петлюра, від Української Центральної Ради – В.Винниченко, від тилу військ. організацій – М.Міхновський, від флоту – С.Письменний. Почесним головою з'їзду обрали М. Грушевського [1].

Так, 29 травня 1917 року Владивостоцька Громада на своїх зборах ухвалила, що вона поділяє позицію Української Центральної Ради щодо українізації армії і висловилася за вжиття всіх заходів для створення українських військ на Далекому Сході [2].

Враховуючи, що українці становили близько 2/3 особового складу місцевого гарнізону, Владивостоцька Громада ухвалила рішення про створення у місті Владивостоці явочним порядком, не чекаючи офіційного дозволу влади, українського полку. Це рішення отримало підтримку на організованому військовою секцією Владивостоцької Громади 11 червня 1917 року мітингу українців-військовослужбовців місцевого гарнізону, в якому взяло участь від 2 до 3 тисяч осіб. Разом з тим, Тимчасовий уряд і більшість загально(р)осійських політичних партій негативно ставилися до ідеї українізації армії та інших автономістських устремлінь українців, а відтак Виконавчий комітет Владивостоцької Ради вкрай вороже застосовував заходи (вжиті військовою секцією Громади), звернувшись до керівництва із проханням заборонити формування українського полку у місті Владивостоці. У таких умовах велика увага приділялася військовому питанню на I Всеукраїнському Далекосхідному з'їзді (10–14 червня 1917 року у місті Микільську-Усурійському), який рішуче підтримав ідею створення в Україні національних військових формувань, які мали організовуватися відповідно до постанов створеного у місті Києві Українського Генерального Військового Комітету з метою захисту національних інтересів українського народу від будь-яких ворожих посягань. З'їзд ухвалив також рішення про організацію українських військ з офіцерів та солдатів військових частин (р)осійської армії на Далекому Сході [3, с. 11–12].

У подальшому провал червневого наступу на фронті та деморалізація армії змусили Тимчасовий уряд змінити свою позицію у військовому питанні, а відтак вимушений був вдатися до суттєвих поступок українському національно-визвольному руху, надавши право на формування окремих українських частин, у результаті чого до кінця 1917 року було українізовано 16 дивізій або 64 полків (р)осійської армії [4, с. 59].

7 липня 1917 року на зборах солдат-українців Благовіщенського гарнізону було прийнято рішення організувати особливу військову українську частину (згідно з телеграмою військового міністра А. Керенського). Однак у вересні 1917 року телеграмою військового міністра фор-

мування українських батальйонів у Приамурському військовому окрузі категорично заборонялося. Водночас спроби самоорганізації військовослужбовців-українців мали місце і на флоті, де українці також становили значну частину особового складу. Зокрема, існували у цей період Українські Ради у Сибірській та Амурській військових флотиліях [5].

Серед дислокованих у смузі відчуження Китайсько-Східної залізниці солдатів і офіцерів (р)осійських військ була велика кількість українців, які також активно включилися до місцевого українського суспільного життя. У складі обраної 16 липня 1917 року Маньчжурської Української Окружної Ради військовослужбовців-українців Маньчжурії представляли ад'ютант помічника керуючого Китайсько-Східної залізниці з адміністративної частини генерала М. Афанасьєва поручик П. Твердовський, окружний лікар Заамурського округу прикордонної варті І. Мозолевський, підпоручик А. Губар і 12 солдатів [6].

На перших установчих зборах Маньчжурської Української Окружної Ради голова її військової секції поручик П. Твердовський зробив доповідь про організацію українських рот із солдатів-українців, які служили в різних (р)осійських частинах на території Маньчжурії, на що командувачем Заамурського округу генералом Переверзевим було надано дозвіл [7].

У результаті проведеної військової секцією Маньчжурської Української Окружної Ради роботи із солдатів-українців, які служили в частинах з охорони Китайсько-Східної залізниці, у місті Харбіні під командуванням поручика П. Твердовського організовується окрема українська рота імені Т.Г. Шевченка. Разом з тим, 10 грудня 1917 року у Залізничних зборах відбулося освячення прапора першої української військової частини в Маньчжурії та урочисте оголошення III Універсалу Української Центральної Ради. За короткий час українська рота своєю зразковою дисципліною в умовах загального хаосу, характерного для (р)осійських частин, здобула настільки високий авторитет, що особливим наказом місцевого командування вона ставила за приклад своїм зразковим порядком та дисципліною всім військовим частинам харбінського гарнізону. Наприкінці 1917 року більшовики зробили невдалу спробу захопити владу у місті Харбіні. Після припинення цієї спроби та роззброєння (р)осійських військ керівництво Китайсько-Східної залізниці та (р)осійське командування звернулися до керівництва Маньчжурської Української

Окружної Ради з проханням взяти на себе охорону залізничного майна, банків та інших установ. Ці функції українська рота успішно виконувала до передачі їх китайським військам [8].

Маньчжурська Українська Окружна Рада у своєму листі до II Українського Далекосхідного з'їзду, що проходив на початку січня 1918 року у місті Хабаровську, просила порушити питання про організацію українських військ на Далекому Сході, відкликавши українців з Маньчжурії і використовуючи їх як бойову силу на свій розсуд. На цій підставі II Український Далекосхідний з'їзд постановив ухвалу, згідно з якою всі українські військовослужбовці, які перебували на території Далекого Сходу, повинні були організовуватися в окремі частини відповідно до статуту української армії (зобов'язані безпосередньо підкорятися обраному на з'їзді Далекосхідному Українському Тимчасовому Комітету).

3 січня 1918 року розпочався поступовий від'їзд українських військовослужбовців із Далекого Сходу на батьківщину, при чому визнанням особливих заслуг харбінської української роти було право виїхати на батьківщину зі своїм озброєнням [7].

У подальшому численна кількість військовослужбовців цих українських підрозділів взяли активну участь у боротьбі за свободу та незалежність своєї батьківщини в лавах Армії Української Народної Республіки [9].

Таким чином, на першому етапі створення українських військових формувань на Далекому Сході спочатку здійснювалось виключно під гаслом допомоги своїй батьківщині у боротьбі за незалежність [10].

У другій половині 1918 року під час розгортання на Далекому Сході громадянської війни акція з організації українських національних формувань починає набувати місцевого значення, переслідуючи мету захисту українського населення та його національних прав [3, с. 17].

У зв'язку з воєнними подіями та мобілізаціями далекосхідні українці виявили активний інтерес до питання створення українських військ, а до Українського Далекосхідного Секретаріату надходили численні звернення із закликами активно займатися питанням створення української армії, яке першочергово розглядалося на IV (Надзвичайному) Українському Далекосхідному з'їзді (з 25 жовтня по 1 листопада 1918 року, місто Владивосток), на якому було обрано військову комісію (полковник Ф. Шешко, прапорщик К. Андрущенко, підполковник Ю. Савицький, осавул

Харченко та інші), на підставі доповіді якої з'їзд визнав необхідність громадянам Далекого Сходу та Сибіру української національності вступати до українських військових частин, що формуються під керівництвом Української Далекосхідної Крайової Ради, підкоряючись Українським військовим штабам.

Крім того, українські частини мали бути окремими бойовими одиницями, сформованими лише з українців, з українською мовою навчання, діловодства та команди, а формування національних частин мало на меті запобігання денаціоналізації українців, яка була неминучим наслідком їхньої служби в (р)осійських частинах. У разі призову українців до (р)осійської армії на загальних підставах передбачалося їх зведення в українські національні частини на підставах, визначених у регламенті, виробленому військовою комісією з'їзду. Українські війська мали підкорятися лише Українському Далекосхідному Секретаріату. Обраний секретарем з військових справ Українського Далекосхідного Секретаріату полковник Ф. Стешко (спільно з українським консулом П. Твердовським) повинен був керувати подальшою роботою з організації українських військових формувань на Далекому Сході. Так, український штаб із формування українських частин (начальник – осавул Харченко) було організовано у жовтні 1918 року у місті Владивостоці. У цей час на Далекому Сході перебували представники союзних держав, на яких українське керівництво покладало великі надії. П. Твердовський 30 жовтня 1918 року передав командувачу союзних військ у Сибірі генералу Жанену офіційний лист від Українського Далекосхідного Секретаріату з проханням про підтримку його вимог з військового питання перед Омською директорією, а 4 листопада 1918 року аналогічний український меморандум (передбачав забезпечення порядку та охорони Далекого Сходу, організація українського корпусу чисельністю 40 тисяч осіб) був направлений французькій військовій місії та начальнику військової місії військ [7], а його копію було передано також і представнику Японської військової місії. Генерал Жанен надіслав меморандум українського консула Твердовського до Парижу у французький Генштаб, оскільки ставився прихильно до його проекту, вважаючи такий план доцільним у зв'язку із тим фактом, що українці на Далекому Сході та Сибіру були найбільш стійкими до більшовицької пропаганди [11, с. 34–35].

У 1918 році місцевими українськими організаціями в Амурській області вживалися заходи щодо

формування українських частин у місті Свободному. Оскільки місцева військова адміністрація була налаштована антиукраїнсько та чинила будь-які перешкоди їхньому створенню, начальник Свободненського гарнізону погрожував віддати під суд усю місцеву Українську Раду у випадку продовження її дій, а саме: розсилання своїх звернень щодо формування українських військових частин, у результаті чого у грудні 1918 року Свободненська Українська Окружна Рада була вимушена звернутися до генерала Д. Хорвата зі скаргою щодо заборони місцевою військовою владою організувати їй свій легіон [11, с. 38].

У квітні 1918 року на III Українському Далекосхідному з'їзді порушувалося питання про створення на Далекому Сході Вільного козацтва, проте практична реалізація цієї ідеї вдалося розпочати лише навесні 1919 року. Так, спочатку було одержано дозвіл на створення куренів «вільного козацтва» по всіх значних містах Далекого Сходу. Основою організації Вільного козацтва стала сотня, що набиралася з громадян одного села чи міста не молодших за 18 років і не мала чітко означеної кількості [12].

Місцеві Українські Окружні Ради у містах Владивостоці, Микільську-Усурійському, Імані, Хабаровську, Благовіщенську та в Маньчжурії повинні були здійснювати формування українських частин (проведення запису добровольців). Розглядалася також можливість створення та кінних частин. Командний склад в українські частини мав призначатися генералом Л. Веріго. У випадках перебування офіцерів на посадах у (р)осійських частинах передбачалося виходити з клопотанням до військової влади про їхнє відрадження в українські частини. Для військовослужбовців українських куренів встановлювалася особлива форма одягу. Разом з тим, Український Далекосхідний Секретаріат особливо застерігав, що українські частини не повинні втручатися у громадянську війну, що відбувалася в (р)осії, а можуть за необхідності використовуватися лише для захисту від зовнішнього ворога. Відтак керівництво українського національно-визвольного руху прагнуло уникнути втягування українців у громадянську війну [13, с. 140].

У місті Владивостоці почала формуватися перша українська військова частина, де передбачалося сформувати 1-й Ново-Запорізький Добровольчий пластунський батальйон (курінь), командиром якого був призначений капітан Нікітенко, а курінь мав бути окремий стрілецький батальйон (склад з трьох рот) зі штатною чисельністю

в 674 осіб, включаючи 26 офіцерів (наказ генерала П. Іванова-Рінова від 5 травня 1919 року № 214). З перших днів формування українських частин зіткнулося з серйозними складними умовами, оскільки вони могли створюватися у складі (р)осійської армії тільки з добровольців та за умови їх підпорядкування (р)осійському командуванню. Так, український батальйон, що створювався у місті Владивостоці, мав підкорятися коменданту Владивостоцької фортеці та формуватися виключно на добровільних засадах, а до його складу дозволялося приймати лише добровольців із українців, що живуть в окрузі (наказ від 5 травня 1919 року). До українського батальйону не приймалися особи, які підлягали заклику на дійсну військову службу, а також українські офіцери і солдати, які вже були у складі (р)осійської армії, що створювало великі складнощі для їхнього формування [14]. У перші дні в український батальйон записалося понад 300 добровольців. Звістка про початок формування українських частин швидко рознеслася по краю. Українці не хотіли служити у (р)осійських частинах, а відтак назривав конфлікт із (р)осійським командуванням [9, с. 26, 28]. Український Далекосхідний крайовий кооператив (кооперації) «Чумак», який тільки розгортав у той період свою діяльність, за власні кошти здійснював фінансування організацію перших українських добровольчих формувань [15].

Українське селянство Далекого Сходу виявилось у складному становищі, а представники українського населення на своїх з'їздах неодноразово заявляли про незалучення та неучасть своїх дітей для служби у чужій армії, а відтак виникає потреба мати власну українську армію на Далекому Сході (газета «Щире слово» вважала нагальною необхідною організацію українського війська з місцевого селянства), ідея якої отримала підтвердження на II сесії Української Далекосхідної Крайової Ради (27–31 травня 1919 року), яка затвердила заходи з метою створення на Далекому Сході українських військових формувань. Так, українці – громадяни Далекого Сходу зобов'язані відбувати військову службу виключно в українських військових частинах, де українська мова повинна бути мовою команди, навчання та діловодства (стаття 6 Конституції національно-культурної автономії українства Далекого Сходу). Успішна діяльність із створення українських військових формувань налякала місцеві шовіністично налаштовані кола, які зверхньо звеличували (р)осійську мову над українською. Вони розпочали певні дії проти

генерала П. Іванова-Рінова, який допомагав українському мазепинству, про що повідомляли реакційній владі, у результаті чого 6 травня 1919 року П. Іванов-Рінов наказом О. Колчака був відкликаний в місто Омськ, а 15 травня 1919 року була вказівка Верховного Правителя про неприпустимість формування українських частин. Таким чином, наказувалося негайно розформувати формування (наприклад, український курінь) і відправити їх на укомплектування існуючих військових частин. Проте військовослужбовці куреня відмовилися виконати цей наказ, у зв'язку з чим та наявною інформацією щодо пробільшовицького настрою 20 червня 1919 року військовослужбовці українського куреня у повному складі (150 козаків та 27 офіцерів) були заарештовані (наказ коменданта Владивостоцької фортеці), які згодом були звільнені владою через відсутність достатніх підстав. У подальшому переважна більшість з них узяли активну участь у підготовці та здійсненні перевороту 31 січня 1920 року, у результаті якого у місті Владивостоці було повалено владу колчаківського ставленика генерала Розанова [13, с. 145].

Подальшим зусиллям українців з організації національних військових формувань було покладено край японським виступом у ніч з 4 на 5 квітня 1920 року, внаслідок якого збройні сили земського уряду були витіснені до тайгових районів. У місті Владивостоці в ніч на 11 квітня 1920 року японським військовим загоном із приміщення Українського революційного штабу було вилучено зброю та боєприпаси на 180 осіб, внаслідок чого деякі з українських військовослужбовців знову змушені були піти до партизанів [13, с. 147].

Висновки. Після Лютневої революції 1917 року в (р)осії та проголошення Української Республіки на Далекому Сході, де компактно проживали українці, почався активний український національно-визвольний рух, метою якого було бажання далекосхідних українців до самовизначення та створення власної автономії. Саме за цих умов виникла необхідність у створенні власних збройних сил для захисту своїх інтересів. У період існування Української Далекосхідної Республіки українці, що проживали на її території, активно створювали власні військові формування, які відігравали важливу роль у захисті інтересів українського населення та сприяли національно-культурному відродженню.

У діяльності зі створення українських національних військових формувань Української Далекосхідної Республіки виокремлюються два етапи (перший етап з 1917 року до початку 1918 року;

другий – з другої половини 1918 року до початку 1920 року).

На першому етапі створення українських військових формувань здійснювалося внаслідок українізації підрозділів та частин (р)осійської армії, в ході якої відбувалося виділення військовослужбовців-українців до національних підрозділів у складі загально(р)осійських частин з їх подальшим виведенням у самостійні Українські національні військові формування.

На другому етапі на робляться спроби створення самостійних українських військових формувань з метою захисту місцевого українського населення та його національних прав. Такі дії

отримали численну підтримку українського населення внаслідок його бажання уникнути втягнення у кровопролитну громадянську війну, що розгорілася у (р)осії. Однак, у своїх устремліннях вони знайшли розуміння ні з боку білих, ні з боку червоних.

Отже, Українські військові організації Української Далекосхідної Республіки відіграли важливу роль в історії українського національно-визвольного руху на Далекому Сході. Вони сприяли консолідації українського населення, збереженню національної ідентичності та боротьбі за свої права, захищаючи власну територію та інтереси українського населення.

Список літератури:

1. Щусь О.Й. Перший Український військовий з'їзд 1917. Енциклопедія історії України: редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Pershij_vijskovyj (дата звернення: 31.01.2025).
2. Українець на Зеленому Клині. Українська газета. 1917, № 6 від 04 червня, № 9 від 25 червня.
3. Світ І. Зелена Україна: короткий історичний нарис українського політичного і громадського життя. Нью-Йорк-Шанхай, 1949. 32 с.
4. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Перевидання Енциклопедії українознавства: Словникова частина. Париж-Нью-Йорк: Молоде життя, 1955. Т. 1. 400 с. в Україні. Львів, 1993. Т. 1. 400 с.
5. Енциклопедія українознавства: Загальна частина. Т. 3 / Ред. В. Кубійович, З. Кузеля; Наукове товариство ім. Шевченка. Мюнхен-Нью-Йорк, 1952. 801–1230 с.
6. Довганюк-Довгань А. Маньчжурська Українська Окружна Рада. Далекий Схід. 1938. № 7. С. 108.
7. Світ І. Український консулат в Харбіні. Календар «Свободи». Видання Українського народного союзу. 1957.
8. Світ І. Українське військо в Маньчжурії. Календар «Червоної Калини». Львів, 1937. С. 117, 121.
9. Світ І. Український Далекий Схід. З передмовою та доповненням Василя Кийовича. О.-Х. 1944. С. 25, 26, 28.
10. Світ І. Український штаб у Владивостоці (зі спогадів про український рух на Далекому Сході). Літопис «Червоної Калини». Львів, 1938.
11. Світ І. Українсько-японські взаємини. 1903–1945; Історичний огляд і спостереження. Нью-Йорк, 1972. С. 34–35, 38.
12. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Ф. 3696. Оп. 2. Спр. 381. С. 214.
13. Українство на Далекому Сході. Нова Україна. Календар на 1921-й рік. В, 1921. С. 140, 145–147.
14. Накази військам Приамурського військового округу за січень-липень 1919 р. С. 128–129.
15. П. Зелений. Петро Іванович Горовий. Науково-Дослідчий Інститут Зеленої України. Нью-Йорк-Шанхай, 1949. ч. 2. 16 с.

Gumenyuk V.V. UKRAINIAN MILITARY ORGANIZATIONS AS A MANDATORY ELEMENT OF THE MILITARY SECURITY SYSTEM OF THE UKRAINIAN FAR EASTERN REPUBLIC IN THE PROCESS OF ITS STATE FORMATION

The purpose of the article is to clarify previously known but insufficiently researched facts, to discover new facts, to deepen the study of knowledge about the Green Wedge, to analyze the real state of the subject of research. Methodology. The methodology includes the analysis of the theoretical and source base with further generalization and formulation of relevant conclusions and recommendations. Given the interdisciplinary nature of the problem, the work uses a complex of general scientific, special legal, special historical and philosophical methods and approaches, as well as the principles of objectivity, historicism, systematicity and comprehensiveness. The results. In the course of the research, it was determined that in the activity of creating Ukrainian national military formations in the Far East in the period 1917–1922, two stages can be distinguished, namely: the first stage in the period from 1917 to the beginning of 1918 and the second stage in the period from the second half 1918 to the beginning of 1920. Originality. In the course of the research, it

was established that the research and coverage of the issue of the state formation of the Ukrainian people of the last century against the background of the events that took place since 2014, namely: the annexation of the Autonomous Republic of Crimea, the military invasion of Eastern Ukraine, as well as the full-scale military invasion on February 24, 2022, are quite relevant to the modern sovereign and independent, democratic, social, legal state of Ukraine, which are examples of Russian expansionist ambitions and imperialist policies. Practical significance. The results of the study can be used by central, regional and local state authorities in the formation of diaspora policy while addressing cultural, linguistic, legal and educational needs, as well as in the development of programs for the historical development of the Ukrainian people in the environment of the Ukrainian diaspora and on the territory of modern Ukraine.

Key words: *National state-building, constitutionalism, Ukrainian Far East, territory, functions, institutions, civil society, state-legal basis, normative-legal acts, Ukrainian military and legislative activities.*